

2-TOM, 7-SON

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING KOORDINATSION
QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH

Yunus Xojabaev

O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti Nukus filiali
3-kurs talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada maxsus mashqlar orqali maktabgacha ta'lim muassasalaridagi bolalarni koordinatsion qobiliyatlarini rivojlantirishning ilmiyuslubiy jixatlari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: jismoniy sifatlari, koordinatsion qobiliyatlar, metod, sog'lig'ini muhofaza qilish, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish.

Аннотация. В данной статье раскрыты научно-методические аспекты развития координационных способностей детей в ДОУ посредством специальных упражнений.

Ключевые слова: физические качества, координационные способности, метод, охрана здоровья, нравственное, эстетическое и физическое развитие.

Annotation. This article reveals the scientific features of the development of coordination abilities of children in preschool educational institutions through special exercises.

Keywords: physical qualities, coordination abilities, method, health protection, moral, aesthetic and physical development.

Dolzarlighi. Hozirda Respublikamizda jadal suratlarda har bir sohani rivojlantirishga qaratilayotgan e'tibor siyosiy darajaga chiqdi. Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish, ta'lim-tarbiya berish orqali bolalarni maktab ta'limiga sifatli tayyorlash va ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini joriy etishga qaratilgan pedagogik jarayonga e'tibor yanada ko'chaytirildi.

Maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyalanuvchilarini har tomonlama hayotiy va sog'lig'ini muhofaza qilish, hamda ta'lim-tarbiya sog'lomlashtirish jarayonining samarali tashkil etilishi muhimligini ta'kidlash joyizdir. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabrda "2017 — 2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2707-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentyabrda "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi PQ3305-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirining 2018-yil 18-iyunda "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan

2-TOM, 7-SON

davlat talablari” 1-mh-son buyrug‘i va boshqa mazkur sohaga tegishli me’yoriy-huquqiyhujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda ushbu dissertatsiya tadqiqotimuayyan darajada xizmat qiladi.

Tadqiqotning maqsadi – Maktabgacha ta’lim muassasasidagi bolalarning koordinatsion qobiliyati rivojlanishida ortda qolgan bolalar uchun samarali vosita va usullarni ishlab chiqish.

Maktabgacha ta’lim yoshi – jismoniy sifatlarini rivojlantirish, koordinatsion qobiliyat va vositalarni o‘qitish uchun eng maqbul davr. Ushbu yoshda koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirish uchun eng maqbul sharoitlar, shuningdek, muvozanat saqlash funksiyasini shakllantirish va yaxshilash uchun yaxshi sharoitlar mavjud. Maktabgacha yoshidagi bolalarning sog‘lomlashtirish, vosita va koordinatsion qobiliyatini rivojlantirish darajasi ularning asosiy jismoniy sifatini qanchalik rivojlantirishi bilan belgilanadi (tezkorlik, chaqqonlik, muvozanat va harakatlarni muvofiqlashtirish). Maktabgacha yoshdagi tarbiyachilarining vosita va koordinatsion qobiliyatlarini rivojlantirish bo‘yicha umumiy vazifalar ularning rivojlanish jarayonini optimallashtirish va jismoniy tarbiya uchun maktabgacha ta’lim dasturining talablariga mos ravishda yaxshilashdan iborat. Maktabgacha yosh – bu bolaning asosiy jismoniy va psixologik sog‘lom hayot davri hisoblanadi. Eng muhim va ahamiyatli jihatlardan biri harakatlarni tartibga solishdir.

1-jadval

Pedagogik tadqiqot davrida tajriba guruh o‘g‘il va qiz bolalarida statik muvozanat saqlash qobiliyatini rivojlanish ko‘rsatkichlarining o‘zgarishi

№	Nazorat mashqlari	Jinsi	Tajriba guruhi [n=20 o‘, 20 q]			
			Tajriba guruhi	Tadqiqot oxirida	t	P
			$\bar{x} \pm \sigma$	$\bar{x} \pm \sigma$		
1	Bir oyoqda statik muvozanat saqlab turish (M.E.Romberg testi) soniya	O‘	6,1±0,6	10,7±0,71	17,14	<0,05
		Q	6,6±0,8	11,4±0,71	15,54	<0,05
2	Ko‘zlarni yumgan holda	O‘	2,2±0,27	3,4±0,22	11,93	<0,05

2-TOM, 7-SON

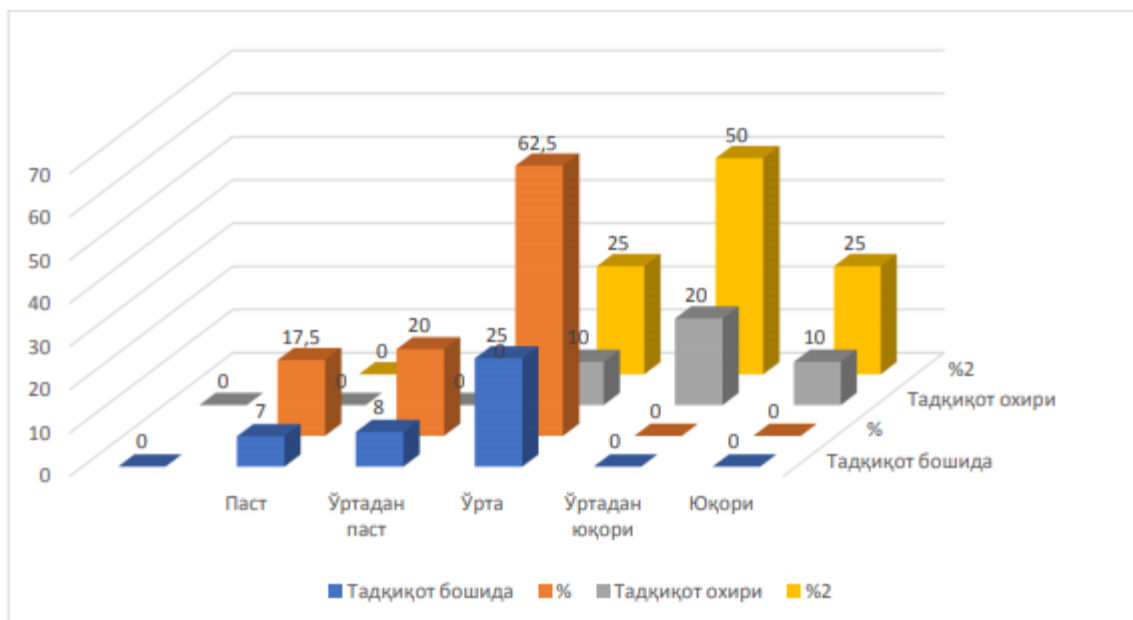
	bir oyoqda statik muvozanat saqlab turish	Q	2,4±0,28	3,5±0,2	11,07	<0,05
3	Ikki oyoqda muvozanat saqlab turish (M.E.Romberg testi)	O'	68,2±6,49	88,4±4,65	8,76	<0,05
		Q	73,3±6,54	91,6±4,82	7,80	<0,05
4	Ko'zlarni yumgan holda ikki oyoqda muvozanat saqlab turish (M.E.Romberg testi)	O'	9,94±1,1	16,87±1,05	15,78	<0,05
		Q	10,42±1,05	17,16±1	16,10	<0,05
5	"Qaldirg'och" holatini ushlab turish	O'	2,28±0,28	3,56±0,19	13,10	<0,05
		Q	2,40±0,29	4,24±0,22	17,51	<0,05
6	Ko'zlarni yumgan holda "Qaldirg'och" holatini ushlab turish	O'	,29±0,16	12,56±0,16	19,44	<0,05
		Q	1,44±0,16	2,92±0,16	22,65	<0,05

Bir oyoqda statik muvozanat saqlab turish nazorat mashqini bajarishda (Romberg sinovi) tajriba guruh o'g'il bolalari 4,6 soniyani, qizlar esa 4,8 soniyaga natijalari yaxshilandi. Nazorat guruh o'g'il va qiz bolalarida ham tadqiqot davrida statik muvozanat saqlash qobiliyatining ko'rsatkichlari yaxshilandi, ammo barcha holatlarda nazorat guruhidagi bolalarda bir oyoqda statik muvozanat saqlab turish mashqini bajarishda berilgan holatni saqlash davomiyligi tajriba guruhidan ko'ra ahamiyatli darajada pastligi kuzatildi. Tajriba guruh o'g'il va qiz bolalarida bir oyoqda statik muvozanat saqlab turish ko'rsatkichlarining o'sishi nazorat guruh bolalarga ko'ra 3-4 barobar yuqori ekanligini

2-TOM, 7-SON

ko‘rishimiz mumkin. Tajriba va nazorat guruh o‘rtasidagi farqlarining ishoniligi barcha holatlarda ahamiyatlidir ($p>0,05$)

1-rasm. Pedagogik tadqiqot boshi va yakunida tajriba guruh bolalarini SMS qobiliyatining rivojlanish darajasini ko‘rsatkichlari o‘zgarishi

Bu pedagogik tajriba natijalari bilan tasdiqlanadi va bu yerda biz tomonimizdan ishlab chiqilgan uslubiyat va dastur bo‘yicha MYO bolalarda shug‘ullangan tajriba guruh o‘g‘il bolalarida statik va dinamik muvozanat saqlashning barcha turlarida yuqori darajaga olib kelgan statistik jihatdan ishonchli bo‘lgan va yorqin ifodalangan o‘zgarishlar bilan isbotlanadi.

2-TOM, 7-SON

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T. 2017.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-2021 yillarga mo‘ljallangan “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 29 dekabrda PQ-2707-son «2017 — 2021 yillarda maktabgacha ta’lim tizimini yanada takomillashtirish choratadbirlari to‘g‘risida»gi Qarori.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30 sentyabrda PQ-3305-son «O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida»gi Qarori.
5. Lyax V. I. Koordinatsionnye sposobnosti: diagnostika i razvitie. – M.: TVT Divizion, 2006. – 288 s.
6. Lyax V. I. Razvitie koordinatsionnyx sposobnostey u doshkol’nikov. izd., «Sport» - M.: 2016. – 96 s

